

II 1.418.254

НАРОДНЯ БІБЛІОТЕКА ПРОСВІТИ Ч. 37.
[ТЕАТРАЛЬНА СЕРІЯ Ч. 4.]

ГРИГОРІЙ
ЦЕГЛИНСЬКИЙ

ТАТО НА ЗАРУЧИНАХ

МІЩАНСЬКА ПРИГОДА В 1 ДІЇ.

ТРЕТЄ ВИДАННЯ.

ЛЬВІВ, 1926. — — — НАКЛАДОМ Т-ВА „ПРОСВІТА“.

ПІД УВАГУ ВСЬОМУ ГРОМАДЯНСТВУ!

Увесь світ прийшов до того погляду, що освітня праця це праця виховна, а в багатьох випадках охоронна.

Завдання освіти дуже високі. Належито випрацьований, а далі проведений зміст освітньої праці — це одно з найважливіших завдань Товариства „Просвіта“ а в дійсності його членів.

Пляни в нас готові. Навіть люди найдуться. Потреба тільки надати всьому форму й поставити на тверду основу господарського забезпечення.

Це останнє залежить тільки від членів, а властиво від їх кількості.

І це не тільки голословний клич, але пекуча потреба гуртувати в Товаристві „Просвіта“ сотки тисяч членів. Їхні вкладки — це той капітал, який уможливить убуджетовання розбудованого життя.

Наше село й місто кричить за змістом виховної праці. Давною звичкою бажає, щоби йому хтось це дав. Тимчасом те все треба самим собі дати. А одинокий за-сіб сотки тисяч членів.

Мандрівні бібліотеки потребують поширення. Пекуча потреба курсів різного рода, до цього вироблених докладно програм і необхідного засобу світляних образів і кінотеатру. Курси заочної освіти з відповідно-підготованими підручниками й відповідними учителями. Широка й плянова ліквідація неграмотності першого ступня (себто повної неграмотності) й другого ступня (себто недостаті розумового читання і складання письмом своїх думок).

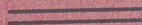
Це все в загальних рисах.

І необхідно повірити, що маємо всі дані на те, щоби здійснити цю загальну програму. Ми просто несвідомі сили, яка криється у нас самих.

І все те під одною скромною умовою: масове членство до Товариства „Просвіта“!

І найубожчий без захитання свого істновання може дати цих два золотих річної вкладки!

Тому до праці у вказаному напрямі щоби цей рік наблизив нас бодай троха до нашої мети — підйому культурного рівня нашого народу!

II 4.418.254

ВИДАННЯ ТОВАРИСТВА „ПРОСВІТА“ Ч. 705.
НАРОДНЯ БІБЛІОТЕКА Ч. 37. ТЕАТРАЛЬНА СЕРІЯ Ч. 4.

ГРИГОРІЙ ЦЕГЛИНСЬКИЙ

ТАТО НА ЗАРУЧИНАХ

МІЩАНСЬКА ПРИГОДА В 1 ДІЇ.

ТРЕТЄ ВИДАННЯ. — НАКЛАДОМ ТОВАРИСТВА „ПРОСВІТА“.

ЛЬВІВ, 1926.

З ДРУКАРНІ ВИДАВНИЧОЇ СПІЛКИ „ДІЛО“, РИНОК Ч. 10.

„Тато на заручинах“, комедія Гр. Цеглинського, цензурована
і дозволена до вистав рішенням Дирекції Поліції у Львові,
до Ч. 15063/884.

II 4.418.254

1999 к 1846/86

ОСОБИ:

МАКСИМ ПРОСТОГУБ, багатий міщанин.

ОЛЕНА, його жінка.

ОСИП, його син.

СТАНИСЛАВ ПОРОЖНИЦЬКИЙ, лісничий.

КОРДУЛЯ, його жінка.

ВАНДА, його дочка.

МАРІЯН ПШЕПЛЬОНТАЛЬСЬКИЙ, економ.

МАРІЯННА, його жінка.

АНДЖЕЙ ПШЕКРЕНЦЬКИЙ, стаєнний.

АНЕЛЯ, його жінка.

МАТЕУШ ПІДПАНКОВСЬКИЙ.

Діється в домі Порожницьких.

Декорація: Кімната в домі Порожницьких, пристрсена з панська, але старою посудю. По стінах багато образів. Двері по середині і по боках.
(Правий і лівий бік — уважається від публики.)

Ява 1.

ОСИП. *(Коли підноситься завіса, входить головними дверми Осип, одітий чорно, з великою китицею в руках. Співає собі вже при вході — сентиментально:)*

Моя мила така красна —
Діктум, діктум, діктум!

Як на небі звізда ясна —
Діктум, діктум, діктум!

(Дуже втішений затирає руки, при чім розсипуються йому цвіти. Причикнувши, збирає їх, часто і трівожно оглядаючися наліво.)

Мавби се бути злий знак? Е, най Господь боронить! Якажби ще перешкода могла бути? Вандзя ще вчора сказала, що я її найдорожший, наймиліший, найкоханьший і... як то вона ще сказала?... *(нагадує)* найприємніший, ні, найсолодший, і се ні... ялось так дивно, мусить мені ще раз нині сказати. О! Вандзя дала слово і дотримає його, але панство Порожницькі? Вони довго предовго зволікали, та вкінці таки згодились, нехай тільки від батька відділюся і закину ремесло. І мали рацію, бо якже такій панночці бути ткачихою, чи там ткачовою? Я не знаю, чого ще тато так вередують, таж від коли місто, — не памятають, щоби пан оберферстер віддавав доньку за простого мішанина-ремісника, та ще такої професії, як ткач! А вже то мама раді, раді, якби їх хто на чотири коні посадив! Що тільки не видко, як обоє надсунуть. Тато кривляться, але то їх вже така натура; вони як тільки побачуть Вандзю, зараз змякнуть. *(Звернений наліво.)* О, Вандзю, Вандзю, я відтепер буду

*

зовсім иншим чоловіком. Зроблю все, чого тільки бажаєш! Закину ремесло, що тебе компромітує — є, хвала Богу, у мого батька добра досить, щоб жити гарно, свobodно, як пристало на таку паню.

Пан Підпанковський обіцяв ще мені, як оженюся, виробити посаду в магістраті або і в раді повітовій; стану писарем — ні, тепер кажуть „секретарем“, — або й касієром, Господи, що то за життя буде! Чоловік справить собі довгу люльку до канцелярії, прийде хлоп і погадає собі: „Ага, то Максимів син, ануно Осипе! Осипе!“ — а я *(верескливо)* „Що хцеш! Зачекай, відзіш, же ні мам часу“. Вандзю! Вандзю! А все то тобі завдячити маю, тобі, мій ангелику, соколику, ластівочко, воробієчку! *(При послідніх словах клякає і остає так аж до яви 2.)*

Ява 2.

Осип, Максим і Олена (входять середніми дверми. Максим убраний по міщанськи, в сукману або білий кожух, в кучмі на голові, з костуром в руках).

МАКСИМ. Що, ти молитви відправляєш, сину?

ОСИП *(зірвавшись на ноги)*. Ні! так призадумався. Розсипалася мені китиця.

МАКСИМ. Що? китиця? Видко навчили вже тебе лани на дурнички гроші видавати.

ОСИП. Алеж нині мої заручини, то випадає щось нареченій принести.

МАКСИМ. А на шож їй придасться та китиця? Салату з неї зробити, чи що?

ОЛЕНА. От не говоривбись, старий! Ти не знаєш, що панство люблять... *(До Осипа.)* Запорошені споденьки на колінах, синочку! *(Обтирає порошок рукою.)*

МАКСИМ. Якось не видко нікого. Ми, відай, поспішились, стара!

ОСИП. Зараз поприходять, убираються десь.

ОЛЕНА. Звичайно, як у панів...

МАКСИМ. Правда твоя! На панську ласку жди за дверми, Параско. Побачимо, яка у нашого сина буде поведінка.

ОЛЕНА. От не говоривбись, Максиме.

МАКСИМ. Я все своє, Олено. Прийшов сюди, бо ви напасілися, однак обстаю при своїм, що тут не нашому синові рація.

ОЛЕНА. Та не знати, чому? Такий паничик!

ОСИП (*нерадо*). Вже то я ліпше знаю, де мені до вподоби.

МАКСИМ. До вподоби, та не до знадоби. Дивись, сину, щоби коли не жалував того. Я вже знаю, чого вони тебе тут звабили...

ОСИП. Чого?

МАКСИМ. Старий лісничий в довгах по самі вуха. Вчора Абрамко мені сказав: „У пана лісничого довгів, як у лісі патиків“.

ОСИП (*оглядаючись на ліво*). Фе, татуню, ще почують!

ОЛЕНА. Не знати, звідки Абрамко знає...

МАКСИМ. А хтож ліпше знає, як ся хто має, як не жид. Бо скажім правду, синочку, що тобі тут дадуть?

ОСИП. Дадуть ми панну, якої в світі другої нема.

МАКСИМ. Але за тою панною, не посиплеться манною. Тобі, сину, хоч ти вже і спаносився трохи, можна було й між своїми пошукати, не пхатися до панів, ще таких, що раді-б загіртіся мішанською шкірою.

ОСИП. Та не знати, де було шукати межі мішанами!

МАКСИМ. Де? Всюди. От Загірний бувби Бог зна що за Настею дав: воли, корови, сіножаті, всілякого добра...

ОЛЕНА. Є, хвала Богу й свого подостатком.

МАКСИМ. Та я знаю, що вони на наше зуби гострять, але пождуть трохи! Зложене не зігне. Аби так скоро добробити, як скоро пустити.

ОСИП. Я вашого не хочу. Що собі зароблю, то буду мати.

МАКСИМ. Що собі заробиш! Та чим, як варстат закинеш?

ОСИП (*тихше — несміло*). Стану писарем або касієром.

МАКСИМ. Касієром? Дай Боже! Але я гадаю, що ліпше своє рахувати, як чуже писати.

ОСИП. Не журіться, татуню. Щось і вони дадуть!

МАКСИМ (з наругою). Багато фуми, тай трошки перфуми!

ОЛЕНА. Таж вона єдиначка!

МАКСИМ. Яка єдиначка? — а шибеники де?

ОСИП (оглядаючись). Пст, татуню! Які шибеники?

МАКСИМ. А ті вітрогони, що то не хотіли вчитися, а тепер по лісах вганяють та з людей шкіру днуть.

ОСИП (начеб аж тепер зрозумів). А сини! А їх хто вінує?

МАКСИМ. Правда, вони вже повиновані; мають гриби в лісі! Та тота голота піря би з подушок повиносила.

ОСИП (нерло). На-що то вже говорити, татуню. Ви вже раз пристали, тепер знову зачинаєте.

ОЛЕНА. Правда, правда, Максиме, ти вже знов зачинаєш!

МАКСИМ. Та най на вашім стане, я вже нічого не скажу. Але памятай, як що лісничий рахує на мої гроші, то дулю зість. Не на панів я гирив цілий свій вік. А тобі, коли забглося панства... (чути кроки з лівої сторони).

ОСИП (надслухуючи наліво). Пст, татуню! Хтось іде.

Ява 3.

Попередні. — Кордуля і Вандзя (входять з лівого боку).

КОРДУЛЯ (дуже горда пані, в пересаднім убранню, говорить поволі, зпишна). (До Осипа, котрий її цілує в руку:)
А, пан Юзеф вже ту? (До старих.) Давно вже не мали приємности бачити... Вітайте, милі гості! (на боці.) Ах вони в сукманах, Юзефе съвентий!

МАКСИМ (з поклоном). Спасибіг, пані свахо!

КОРДУЛЯ (на боці і наче з відразою). Свахо? Що то значить?

ОЛЕНА (з поклоном). Кланяюсь покірно єйності.

ОСИП (цілує Вандзю в руку, віддає церемоніяльно китицю і представляє батькам). Се моя наречена, татуню! (Вандзя подає Максимові руку, опісля Олені. Олена хоче поцілувати Вандзю, котра спритно вихилляється.)

ОСИП (до Максима). А що, татуню: правда, що гарна!

МАКСИМ. Дай Боже витримати!

КОРДУЛЯ. Дуже нас то тішить, що ви нам нині не відмовили свого благословення.

МАКСИМ. Правду сказавши, булобся й обійшло без нас, бо де нам до такого панства, пані свахо!

КОРДУЛЯ *(на боці)*. Свахо? Ах, Єзус Марія! *(До Максима.)* Ми знова на се не дивились. Як тільки пізнали пана Юзефа, то й пристали, хоч, правда, багато й з панства набивалося. *(Притуляє хустку до носа.)*

ОЛЕНА. Велика ласка, єймостуню, ми то знаєм...

МАКСИМ *(до Олени, сплюнувши)*. От ліпше бись мовчала, стара!

КОРДУЛЯ *(встає розсерджена; на боці)*. Боже мій, які вони прості! Як тут витримати нинішній вечір — готова компромітація! Коби було хоч тільки не просилося! *(Притуляє хустку до носа.)*

Ява 4.

Попередні — Порожницький (вбігає з лівого боку, з панським убранням і з червоним носом, говорить скоро).

ОСИП. Ог і наш тато!

ПОРОЖНИЦЬКИЙ *(лестно)*. А що за щастя, всечесний сусідо! Не згордували нами! Дай вам Боже здоровля! *(Цілується з Максимом і подає руку Олені.)* А як ви гарно прибрались, пані-матко? *(Кордуля підчас розмови Порожницького шепче з Вандзею, часто притуляючи хустку до носа.)*

ОЛЕНА. От як звичайно люде прості.

ПОРОЖНИЦЬКИЙ *(крикливо)*. Що прості? А ми які, пані-матко: криві?

ОЛЕНА. Та най Бог боронить, але все не те, що ми...

ПОРОЖНИЦЬКИЙ. Всіх нас, пані-матко, Бог однакими сотворив, всім нам дав однакі голови, руки, ноги — навіть носи.

(Олена споглядає на ніс Порожницького і ніс Максима.)

ПОРОЖНИЦЬКИЙ *(продовжуючи)*. А ріжнимось хіба тим, що одні ходимо в сурдутах, другі в сукманах.

МАКСИМ. Та воно про те і йде.

ПОРОЖНИЦЬКИЙ *(скоро)*. Але воно вже так іде від початку світа. Прошу вас, вже перші люде так ходили...

ВАНДЗЯ *(соромливо дивлячися на образ)*. Алеж, татунцю! Перші люде не мали одіння...

ПОРОЖНИЦЬКИЙ. Так! Перші люде ще ні, бо були в раю тепленькім...

ВАНДЗЯ *(як вище)*. А втім, для кого мали строїтись, було їх лише двоє...

ПОРОЖНИЦЬКИЙ. Так, так! Але як вийшли з раю, було їх уже більше. І щоб одно другому подобалось, почали строїтись. І видите, вже тоді люди не строїлись однако, бо одні ходили в листю лопуховім, другі в гарбузовім.

ОЛЕНА. Що то єгомость не придумують!

ПОРОЖНИЦЬКИЙ. Так, так! Йй-Богу! З тих, що ходили в лопуховім, вийшли пани, що в гарбузовім — хлопці.

МАКСИМ. А видите, таки на моє вийшло!

ПОРОЖНИЦЬКИЙ. Ні, не вийшло! бо так добре можу я нині убраться в лопух, хочу сказати. кожух, як і ви в сурдут...

ОЛЕНА. Правду єгомость кажуть. Кілько то я разів казала до свого старого: Максимцю! Є, хвага Богу, звідки, ану приберись і ти в такий сурдутик...

МАКСИМ *(як опарений)*. Чи ти здуріла, стара? *(Кордуля зривається з досадою.)*

ПОРОЖНИЦЬКИЙ *(сміється)*. Добре! Дуже добре! *(Порожницький, Максим, Олена, Осип, скупляються на право і живо шепчуть з собою. Підчас розмови Максим часто вдивляється в Кордулю.)*

КОРДУЛЯ *(до Вандзі; обі на лівім боці сцени)*. То чиста компромітація!

ВАНДЗЯ. Яка, мамунцю?

КОРДУЛЯ. Ще питаєшся? Зійдуться панство економство Пшепльонтальсьци, панство стаєнство Пшекренціци, ржондца Холевінський, писар Подешвінський, комісар Підпанковський — словом сама аристокрація — а тут такий хлоп Простогуб межи нами... Боже мій, як тут витримати! — Аби хоч тільки не прошено!

ВАНДЗЯ. То правда, мамунцю, але щож робити — вже пропало!

КОРДУЛЯ. То мене власне добиває.

ВАНДЗЯ (*потішаючи*). А втім, таж вони і так знають, чим Юзеф з роду. Най-но він оженився, побачуть всі, як я його обтешу й обгиблюю. Не буде він Простогуб, але Простогембський зватись. Не журіться, мамунцю!

КОРДУЛЯ. Та я тим не журюся. Я знаю твій розум: знаю, що родині сорому не зробиш. Але як нині сі заручини перебути? (*По лівій стороні чути кроки.*) О, вже хтось надходить — може Пшепльонтальсьци? Ах, як вони їх тут застануть! Боже мій, аж млісно мені робиться! (*Чути голосні кроки наліво.*) Треба якось радити! (*Голосно.*) Ах, ах млісно мені! (*тримає хустку коло носа і наче мліє.*)

ВСІ (*живо*). Що тут сталося?

ПОРОЖНИЦЬКИЙ. Кордулько, що тобі, душко?

ВАНДЗЯ. Не добре мамунці зробилося.

КОРДУЛЯ (*до Порожницького і Вандзі*). Виведіть мене трошки до спального покою... Ах, ах! (*до Максима і Олени*) Перепрашаю панство, то зараз перейде... Ах, ах! (*Порожницький і Вандзя виводять Кордулю в ліві двері.*)

Ява 5.

Максим, Олена, Осип.

ОСИП. Що мамунці сталося?

МАКСИМ. От панські химери, — нічого більше.

ОЛЕНА (*з чуттям*). Ой знаю я, що їй є.

МАКСИМ. Та не знати що?

ОСИП (*цікаво*). Що таке, мамуню?

ОЛЕНА. Уроки! Певно уроки!

МАКСИМ. Хіба від тебе!

ОЛЕНА. Таки від тебе, Максиме. Що правда, то правда.

МАКСИМ (*з обуренням*). Збожеволіла стара?

ОЛЕНА. Ти в неї в-одно вдивлявся, тай вдивляв. Я все сіпаю, а ти не бачиш. Я знала, що таке буде. Коби хоть жому було вугля скинути. Побіжу сама (*хоче йти*).

ОСИП. *(задержує її)*. Чекайте, мамуню, не випадає!
 МАКСИМ. Пусти, най біжить! Можете обоє напитися
 опісля...

Ява 6.

Попередні. — Порожницький, за ним Вандзя (з лівого боку.)

ПОРОЖНИЦЬКИЙ *(наче засумований)*. А то бодай Бог
 боронив! Скоїлось якраз в такий день...

ОЛЕНА. Можеб угля скинути?

ПОРОЖНИЦЬКИЙ. Не pomoже, пані-матко. Моя жінка
 часто западає на невральгію.

ОЛЕНА *(тихше до Максима)*. Видиш, Максиме, я не
 казала?

МАКСИМ. Пек тобі, Олено! Ще прийдеться утікати
 звідси. *(Порожницький щось живо оповідає старим, спогля-
 даючи від часу до часу на Вандзя.)*

ОСИП *(до Вандзі на другім боці сцени)*. Що мамунці є?
 ВАНДЗЯ *(сумно)*. О, мамунця дуже хорі.

ОСИП. А нещастя! Щож їм хибує?

ВАНДЗЯ *(обтираючи очі хусткою)*. Невральгія — то
 дуже небезпечна слабість!

ОСИП. Горенькож моє! Щож ми тепер вдієм?

ВАНДЗЯ. Як потреває довше, то хіба гості перепро-
 сити, та на инший день заручини відложити.

ОСИП. О, я-б не пережив того! Ледви що нинішнього
 дня дочекався, та тата звабив.

ВАНДЗЯ *(все з міною сумною)*. І я-б того не пережила,
 але щож робити? *(За сценою чути стон Кордулі.)* О, чуєш?
 Боже мій! Боже мій! *(Спішить на ліво, підслухує і вертається.)*

МАКСИМ. А чому ж хто не піде до свахи?

ПОРОЖНИЦЬКИЙ. То не pomoже! Є там комісар Під-
 панковський коло неї, він розуміється трохи на медицині.
 Я сам часто западаю на замороку, так, що не знаю де схід,
 де захід сонця, а він мене завсігди заведе до дому.

ОЛЕНА. Лепський пан! Дай му Боже здоровля! *(Група
 шепче дальше.)*

ОСИП (до Вандзі). А з чого то мамунця дістали? Такі були здорові!

ВАНДЗЯ (скубаючи хустку). Завсігди з того самого...

ОСИП. З чогож, панно Вандзю?

ВАНДЗЯ. Боюсь навіть сказати!

ОСИП. Мені, панно Вандзю? Так мало маєте довіря?

ВАНДЗЯ. Боюсь, бо прогніваєтеся на мене.

ОСИП (горячо). Я на вас? За ніщо в світі, панно Вандзю! (цілує її в руку).

ВАНДЗЯ (відповідає, наче шепотом, часто дотикаючись головою і лицем лица Осипа). Вони, їй Богу, тому невинні. Мають вже таку натуру...

ОСИП. Яку, панно Вандзю?

ВАНДЗЯ (спускає очі і скубає хустку). Таку, — тільки не гнівайтеся на мене, голубчику, я би не пережила того! — таку, що як зачують в покою сопух сукмани або кожуха, зараз дістають удари в голову, спазми, невральгію. Вони навіть до кухні не виходять ніколи. Раз неоглядно зайшли, застали побережника, то місяць відлежали. Таку вже мають делікатну натуру...

ОСИП (сумно). То я всьому винен!

ВАНДЗЯ. Ти не винен, голубчику, бо ти не знав про те. Ми зле зробили, що того вам не сказали наперед. Ми гадали, що на такий день, таке родинне свято, де стільки буде гостей, родичі.. уберуться інакше. (Скоро.) Тільки голубчику, не гнівайтесь, прошу Вас.

ОСИП. Алеж панно Вандзю! (За сценою чути голосніший стон Кордулі.)

ВАНДЗЯ (в розпучі). Розпука, їй-Богу. А тут що хвиля гості стануть сходитися.

ОСИП. Що тут робити?

ВАНДЗЯ. Все пропало: моє життя, моє щастя, моя доля!

ОСИП. Не говоріть так, панно Вандечко, не приводіть хоч ви до розпуки... (цілує її в руку).

ВАНДЗЯ. Ах, я нещаслива! нещаслива!

ОСИП. Що тут робити? Як тут порадити? Коби хоч Підпанковський прийшов, можеб що порадив...

ВАНДЗЯ. Та він порадив, але хто знає, чи з того що буде.

ОСИП (*втішно*). Що порадив, панно Вандзю? Кажіть хутко!

ВАНДЗЯ (*несміло — скубаючи хустку*). Він радив, щоб тато і мама пішли перебратися, заким гості зйдуться.

ОСИП. А то pomoже?

ВАНДЗЯ. Зараз, казав, лекше стане.

ОСИП (*втішно*). То добре! (*сумно*). Але що, на передмістя далеко, — заки вернуть, буде запізно. А може підуть, та не вернуть більше... Я знаю тата...

ВАНДЗЯ. Колиб лише схотіли, то не потребувалиб і до дому вертати. Моглиб в нас перебратися.

ОСИП. Як то, панно Вандечко?

ВАНДЗЯ. Тато моглиб убраться в одіння татунця, а мама в одіння мамунці. У нас і так багато лежить дурно.

ОСИП (*втішно*). Дуже добре, їй-Богу!

ВАНДЗЯ (*несміло*). Але чи тато схотять! (*За сценою чути болісний стон Кордулі.*)

ВАНДЗЯ. Ах, Боже, ще мамунця умруть!

ОСИП (*наче задумавшись*). Мусять схотіти, таж тут йде про життя наше і їх...

МАКСИМ. А чомуж хто не піде до свахи подивитись. Піди хоч ти, Олено, коли молоді розженихались. В сам час вибрались, коли мама хора. Піди, Олено, може дійсно треба вугля скинути. Пек ти, осина! Не мало кого вчепитися, то свахи...

ПОРОЖНИЦЬКИЙ (*зглядається на Вандзю, а коли вона головою кивнула, зривається*). Піду я дійсно подивитись, бо щось на правду заноситься. Бог би заступив та сохранив! Перепрашаю вас, чесні сусіди.

МАКСИМ. Йдіть же, йдіть. А як треба, то й до аптики побіжимо. (*Порожницький і Вандзя виходять наліво.*)

Ява 6.

Максим, Олена, Осип.

ОЛЕНА. Бідна єймость! Не мало на кого звалитися, та на неї!

МАКСИМ. Та бо то дійсно фрасунок. Що лише була така здорова. Ігі, счезни!

ОСИП (*приступаючи до мами, з тиха*). То все через тата.

ОЛЕНА (*живо*). Я не казала? Видиш, Максиме? (*до Осипа*) Уроки, правда? Та бо то як витріщить очі, й здоровій би зашкодило, не то такій делікатній...

МАКСИМ. Цур на вас! Вже чоловікові й дивитися годі по християнськи. От ліпше забираймося звідси. (*Іде і підслухує наліво.*) А може й справді? Ігі! Бодай і не снилося! Бог зна, як на тих панів дивитися!

ОЛЕНА (*до Осипа*). Можеб взяти трошки татового волосся, тай підкурити?

ОСИП. Е, що иншого зробити!

ОЛЕНА. Що таке, синочку? Може казала що панночка?

ОСИП. Я вам скажу, мамуню. Вона призвичаєна все в покоях межи панами. А як зачує кожух або сукману, зараз розхоріється. Така делікатна, бачите, натура.

ОЛЕНА. А старий якби навмисне взяв нині сукману. Правду кажеш, синочку, трошки чути. (*Наднюхує старого.*) Ая! таки добре чути. О, нещаслива годининька!

МАКСИМ (*гнівно*). Що таке?

ОЛЕНА. Десь не мав у що убитися, та в сукману, ще й нову до того!

МАКСИМ. А в шож було убиратися?

ОЛЕНА. Вона до того не навикла...

ОСИП. Тай їй зашкодило...

МАКСИМ. З розуму походили, чи що таке? Сукману їй зашкодила?

ОЛЕНА. Ну возьми та понюхай! (*Максим нюхає.*) А що, чуєш?

МАКСИМ. Нічогісенько.

ОСИП. О, чому ні?

МАКСИМ. Як так, то забираймо ноги на плечі, тай ходім. На що має моя сукмана кому шкодити!

ОСИП. Так найліпше! Як підете, згризеться ще гірше... Вона так тішилася, що ви прийшли...

ОЛЕНА. О, дуже була рада! Лепська єймость, дай їй Боже здоровля.

МАКСИМ. Ігі! щезай бідо! Лишитися зле, іти — ще гірше.

ОСИП. От ідіть тай переберіться.

ОЛЕНА. Добре кажеш, синочку. Іди Максиме та переберешся.

МАКСИМ. Та де? додому? „Сім миль пішки за кусочок кишки“.

ОСИП. Не конче додому. Можете і тут перебратися.

МАКСИМ (*чимраз лютіше*). Де?

ОСИП. А у пана лісничого одіж. Має всілякої багато.

МАКСИМ. Тьфу! Чи чув хто таке? Ходи стара до хати (*забирається до відходу. За сценою наліво чути гамір і стон чимраз дужший.*)

Ява 7.

Попередні — Підпанковський (випадає з лівого боку).

ПІДПАНКОВСЬКИЙ (*старий підпанок, службний, ласий, говорить скоро*). Оцту, оцту! Нема тут оцту? (*Ніби аж тепер спостерігає Максима.*) А як ся маєте, кумцю? А кудиж ви злагодилися?

МАКСИМ. От ідемо, обійдеться без нас.

ПІДПАНКОВСЬКИЙ. Так найліпше... Наварили тобі, тепер йдуть собі?

МАКСИМ. А шож робити.

ПІДПАНКОВСЬКИЙ. Лишіться, куме, на Бога, лишіться, бо відповісте за душу.

МАКСИМ. А бодайся те і не сніло нікому!

ПІДПАНКОВСЬКИЙ. Послухайте мене, кумцю, раз! Ви мені не вірите, я знаю. Але як свій і ваш гонор шаную,

побачите небаром. От і вчора говорив я з маршалком, говорив, як свій і ваш гонор шаную — були разом на пиві у Гершка. Дуже тішився вашим сином, дуже тішився, що такий розумний. Обіцяв йому нині-завтра дати посаду в раді повітовій. *(До Осипа скоро.)* Пане Юзефе! гратулюю, посаду вже якби мали в кишені, — як свій і ваш гонор шаную!

ОСИП *(радісно)*. Сердечно дякую. *(Подає йому руку.)*

ОЛЕНА. Дай вам Боже, паноньку, що собі самі в Бога бажаєте...

МАКСИМ. Почекайте, не дякуйте ще, бо хто знає: обіцяв пан кожух, та лиш слово тепле...

ПІДПАНКОВСЬКИЙ *(не дає йому скінчити)*. Знаю, знаю, що ви мені не вірите, але побачимо, як свій і ваш гонор шаную. Тож послухайте мене і тепер, кумцю. Таке нещастя дома в такий день, що хвиля пічнуть сходитися гості. Вона не прийде до себе інакше. *(Прясячи.)* Переберіться, кумцю *(показуючи на право і обіймаючи Максима)*, от тут, кумцю, от тут мінутку лише, мінутку! *(посуває його до праних дверей)*. Ми тут тимчасом закадімо оцтом і перцем, — скоренькож, кумцю, скоренько!

МАКСИМ *(вириваючись)*. Тьфу, щезай, що вони з мене роблять?

ПІДПАНКОВСЬКИЙ. Видите, то конечно. Нічого злого в тім, нічогісенько, як свій і ваш гонор шаную.

ОЛЕНА. Ідиж, ідиж, Максимцю, коли егомость так красенько просять. *(Тручає його до дверей направо.)*

МАКСИМ. Вже й тобі, стара, завадила сукмана?

ПІДПАНКОВСЬКИЙ. Я вже бачу, що вам мушу цілу справу розказати. Видите, до нині того ніхто не знав, ніхто — як свій і ваш гонор шаную. Вона, бачите, з високого роду, родичі мали її лиш одну, і страх, як вони тряслися над нею, навіть, бачите, на двір не випускали ніколи з покою. Аж раз, бачите, якось не доглянули, вона вибігла на двір, а тут як на нещастя вискакує з обори величезний баран, і перевернув її рогами. Дитина дістає спазми, конвульсії, гістерії. Від того часу, коли лише побачить барана, або шкіру з нього, або лиш один волосок з нього, дістає такі напади, — як свій і ваш гонор шаную!...

ПОРОЖНИЦЬКИЙ (за сценою). Пане комісар, скоренько-
ощу!

ПІДПАНКОВСЬКИЙ (посуваючи Максима чимраз бли-
ше до правих дверей). О вже! видите? видите?

Ява 8.

Попередні. Порожницький (вбігає з лівого боку.)

ПОРОЖНИЦЬКИЙ. Скоренько, пане комісар, скоренько,
на рани Христові! (Шепче Підпанковському.) Вже йдуть
гості, вже йдуть!

ПІДПАНКОВСЬКИЙ. Чуєте? чуєте? Хочете мати на
совісті. (Порожницький і Підпанковський висувають Ма-
ксима і Олену в праві двері і входять: Пшепльонтальська,
Пшекренціцька а за ними: Пшепльонтальський, Пшекрен-
ціцький так, що дами і чоловіки добачають ще Підпанков-
ського і Порожницького, що висувають Максима і Олену
на право. Підпанковський зникає також направо, Порож-
ницький за ним. Все діється буже живо.)

Ява 9.

Осип (усунувшись сумно дальше в кут). Пшепльонтальська,
Пшекренціцька, Пшепльонтальський, Пшекренціцький (всі як-
звичайно підпанки дуже пересадно вистроєні і горді).

ПШЕПЛЬОНТАЛЬСЬКА (віючися вахлярем). Ах, який
сопух!

ПШЕКРЕНЦІЦЬКА (віючися вахлярем). Яка задуха!
(Віючися вахлярами, шепчуть до себе і сміються, спогля-
даючи направо часто.)

ПШЕПЛЬОНТАЛЬСЬКИЙ (до Пшекренціцького — потя-
гаючи його і показуючи направо). Бачили? То вони були,
Простогуби! Як си чтери воли жиче!

ПШЕКРЕНЦІЦЬКИЙ. Певно умовлялися, скільки старий
сипне за сукману.

ПШЕПЛЬОНТАЛЬСЬКИЙ. На кождий випадок ферстер
робить золотий інтерес... як си чтери воли жиче!

ПШЕКРЕНЦІЦЬКИЙ. О штудер! штудер!

ПШЕПЛЬОНТАЛЬСЬКА. Але чей вони сюди не прий-
дуть?

ПШЕКРЕЦЦЬКА. Алеж, моя пані, то булаби раз гісто-
рія! Я би зараз зомліла!

ПШЕПЛЬОНТАЛЬСЬКА. І я би не витримала! Не пій-
мете, яка я на тебе вразлива.

Ява 10.

*Гюпередні — Порожницький (вибігає з правого боку, зати-
раючи руки).*

ПОРЖНИЦЬКИЙ. Слуга найнищий вседостойного
панства і моїх ласкавих гостей. *(Цілує в руку дами дуже
церемоніяльно, панам подає руку. — Побачивши Осипа.)*
Маю честь представити всечесним паням і панам мого бу-
дучого зятя, пана Юзефа... *(Осип кланяється на всі сторони
низенько.)*

ПШЕПЛЬОНТАЛЬСЬКА *(до Пшекренціцької).* „Пан
Юзеф“ каже.

ПШЕПЛЬОНТАЛЬСЬКА. А на друге ім'я?

ПШЕКРЕЦЦЬКА *(сміючися).* Умисно промовчує, бо
страшно хлопське: якесь Простозуб чи Кривonos... *(Оби
дами хихочуться. Осип приставляє крісла).*

ПШЕПЛЬОНТАЛЬСЬКИЙ *(до Порожницького — бючи
його приязно в рамя).* Но, угода скінчена?

ПОРЖНИЦЬКИЙ. З ким?

ПШЕПЛЬОНТАЛЬСЬКИЙ. А з тим сукманником довго-
ричним, многонадійним сватом Простогубом. Я його тут ба-
чив *(показує направо).*

ПОРЖНИЦЬКИЙ *(випираючись).* То побережник був...

ПШЕПЛЬОНТАЛЬСЬКИЙ. А мені здавалося, що він.

ПОРЖНИЦЬКИЙ. Але де! Вониж прецінь по шля-
хоцьки ходять... побачите! Го, го, пане! інакше я би був не
пристав! *(Відходить і бавить дами.)*

ПШЕПЛЬОНТАЛЬСЬКИЙ *(до надходячого Осипа).* Він-
шую, пане Юзефе, віншую! *(Подає йому руку і сильно
трясе.)*

ПШЕКРЕЦЦЬКИЙ *(надбігаючи).* „І я! і я!“ *(Подає руку.)*

ПШЕПЛЬОНТАЛЬСЬКИЙ (*приятно, бючи його в рамя*).
Но, пане Юзефе, від нині ви вже наші!

ПШЕКРЕНЦЬКИЙ. О наш, наш... наша компанія!
ПШЕПЛЬОНТАЛЬСЬКИЙ (*згорда*). О, наша шляхта
вас радо повитає!

ПШЕКРЕНЦЬКИЙ. Тільки мусите „інсталяцію“ спра-
вити. Що треба, то треба!

ОСИП (*покійно*). Як панство такі ласкаві, то...

ПШЕПЛЬОНТАЛЬСЬКИЙ. Що ласкаві? То наш обо-
в'язок. Як ще зістанете касієром, тоді, як то кажуть, рувни
з рувним: ніщо вже нас не буде ділити!

ПШЕКРЕНЦЬКИЙ. Алеж бо собі і погуляєм, як за-
крулю Саса.

ПШЕПЛЬОНТАЛЬСЬКИЙ (*унесений*). Побачите, що нема
життя, як з шляхтою... Як си чтери воли жиче!

Ява 11.

Попередні. — Кордуля і Вандзя (виходять з лівого боку).

ПШЕПЛЬОНТАЛЬСЬКА і ПШЕКРЕНЦЬКА (*ідуть*
церемоніяльно витатися з Кордулею). Наше поважання!

ПШЕПЛЬОНТАЛЬСЬКИЙ і ПШЕКРЕНЦЬКИЙ (*кри-*
кливо). Найнищі, найнищі! Цілуємо стопки ласкавої добро-
дійки, нашої пані і господині дому!

ПШЕПЛЬОНТАЛЬСЬКА і ПШЕКРЕНЦЬКА (*до Ван-*
дзі, одна по другій). Прийміть наші найщиріші бажання, панно
Вандзю!

ПШЕПЛЬОНТАЛЬСЬКИЙ і ПШЕКРЕНЦЬКИЙ (*кри-*
кливо). І наші! І наші!

КОРДУЛЯ (*до мужа тихцем*). Може тут покадити
трошки?

ПОРОЖНИЦЬКИЙ (*тихцем*). За пізно, серденько, за
пізно! Може не зачують!

ПШЕПЛЬОНТАЛЬСЬКА (*до Пшекренціцької, відійшовши,*
наче проходом на бік). Видите, яка зіритована!

ПШЕКРЕНЦЬКА. О, страшно змальтретована!

ПШЕПЛЬОНТАЛЬСЬКА. Є бо чого! Видавати доньку
за хлопа...

ПШЕКРЕНЦІЦЬКА. Єзус Марія, яб того ніколи не вчинила. Моя пані, де гонор? Жалую дійсно, що тут прийшла.

ГШЕПЛЬОНТАЛЬСЬКА. Алеж бо й кажуть, ферстер задовжений по самі вуха.

ПШЕКРЕНЦІЦЬКА. Ну, й що з того? Моя пані, чиж маю вже тому доньку і гонор топити?

ПШЕПЛЬОНТАЛЬСЬКА. Слушно, дуже слушно, пані стаєнна, гонор перед усім...

ПОРОЖНИЦЬКИЙ (поважно). Прошу панства, усядьте ласкаво, розгостіться і будьте свідками великого родинного свята, бо нині... нині... (перериває, зглядаючись направо, де чути голос Підпанковського.) Чудесно, чудесно, пані матко, як свій і ваш гонор шаную.

ПШЕКРЕНЦІЦЬКИЙ (до Пшепльонтальського). Що то? Він хоче тоту справу на сухо збути?

ПШЕПЛЬОНТАЛЬСЬКИЙ. А! не знаєте ферстера? Що тільки Абрамко заточив дві бочки...

ПШЕКРЕНЦІЦЬКИЙ. Цікавий я, на чие конто?

Ява 12.

Попередні. — Підпанковський, Олена, Максим. (Підпанковський зирнув з лівих дверей сам, опісля виходить і подає руку виходячий за ним Олені, перебраній буцім по панськи, в нескладне вельми одіння. За ними виходить Максим в коротеньких вузьких spodнях і куценькім фракку або сурдугі (все чорне), в своїй кучмі на голові і з костуром в руках. Костюм комічний.)

ПІДПАНКОВСЬКИЙ. За дозволенням панства господарства, бо й ми мусимо бути при сім важнім акті! (Вивівши Олену, представляє). Маю честь представити: пані родичка нашого молодого, а се (обертаючись показує за поступаючим за ними Максимом — скоро на боці). Єзус Марія, він без камізельки! (До Максима зтиха.) Кумцю, зашепіть фрак, змилуйтеся, так, так! (потягаючи його на перед.) А се: чесний і дорогий наш сусід, родич пана молодого!

(Олена стоїть непорадна в середині, призираючись собі. — Максим сугує одною рукою фрак, другою обертає костур. —

Пшепльонтальська і Пшекренціцька бухають голосним сміхом і притулюють хустки до уст).

ПШЕПЛЬОНТАЛЬСЬКИЙ (до Пшекренціцького). А то прибрав, най його дундер свисне! (Оба дусяться зі сміху.)

ПІДПАНКОВСЬКИЙ (лестно до Кордулі з гніху). Уда-лося нам прекрасно, пречудесно! (З радости затирає руки.)

КОРДУЛЯ (мінячися з гніву). Алеж ради Бога, як ви їх убрали?

ПІДПАНКОВСЬКИЙ (як вище). Нз було в що иншого; взяв, що було під рук ю, відай з Юзя чи з Казя, менше з тим. Нічого, нічого, ласкава пані! Увійде, увійде! (Обтирає піт з чола.)

МАКСИМ (підступаючи до сина, іронічно). А що, сину, як тобі подобаюся в сім шпенцерику з хвостиками?

ОСИП (сумний, мовчить).

МАКСИМ. А мати як тобі подобалася в тих торбинках з стяжками? Краще ми, сину, тебе убрали молодого, як ти нас старих. Спаси Біг, сину, хоч за те!

ОСИП (з жалем). Татуню! Татуню!

МАКСИМ (серіозно). О, паничику! Не так би я (показуючи костур) тебе убрав, якби не насердниця та уроки тої єйності (обертається до Олени).

ПШЕПЛЬОНТАЛЬСЬКА і ПШЕКРЕНЦІЦЬКА (обі крикливо). Єзус Марія!

КОРДУЛЯ. Ах! (Кидається на фотель і заслонюється руками.)

ВАНДЗЯ. Ох! (Кидається коло мами на фотель.)

ПОРОЖНИЦЬКИЙ і ПІДПАНКОВСЬКИЙ (разом). Алеж сусідо! кумцю!

МАКСИМ. Кумай не кумай, а се лиш роздумай: заклипи ви з хлопа раз, другий раз не гаразд! Най вам Бог не пам'ятає! (до Олени) Ходи, стара, чей по сім не забাগнеться тобі панства більше.

ОЛЕНА. Ходи, Максимцю, ходи! (Обоє забираються до відходу.)

ПІДПАНКОВСЬКИЙ (гнівно). Мاستи Федя медом, а Федь усе Федьом!

ПОРОЖНИЦЬКИЙ. Правду кажете, пане комісар!

ОСИП *(по короткій боротьбі зі собою)*. Чекайте, татуню, і я йду з вами! *(Пшепльонтальська і Пшекренціцька бухають голосним сміхом.)*

ПІДПАНКОВСЬКИЙ. Алеж, пане Юзефе, і ви нас покидаєте? Що я маршалкові скажу?

ОСИП *(іронічно)*. Скажете: Масти Федя медом — а Федь усе Федьом!

КОРДУЛЯ. Ах, виведіть мене звідси!

ВАНДЗЯ *(до Осипа)*. Облудний! В тебе сукмана більше значить, чим я? *(Максим і Олена стають здивовані при середніх дверях.)*

ОСИП *(до Вандзі)*. Так, так! Аж тепер я пізнаю, скільки та сукмана варта, коли її з ласки вашої обидив. Красні ваші очі, панно Вандзю, але ще краща тога сукмана, що мене виживила, виховала, в людей вивела, а тепер і поблагословити мала, та, спаси Біг вам, що не поблагословила *(піднесеним гоюсом — горячо)*. І сукмана має свій гонор, моя пані, більший ще може, як ваш куций фрак, що кождому готов служити та хвостиками завивати *(поступає до Максима, цілує його в руку)*. Татуню! не гнівайтесь на мене! Я тяжко прогрішив проти вас, за то й відпокутую, як самі схочете. *(До всіх.)* Прощайте, панно Вандзю! Прощайте панство!

МАКСИМ *(цілуючи Осипа)*. Тепер я бачу, Осипе, що ти мій син, моя кров і душа. Ходи, дитино, знайдуться ще люде, що попри панський сурдут і сукману пошанують. Оставайте здорові! *(Максим, Олена й Осип ідуть в середні двері.)*

ПІДПАНКОВСЬКИЙ *(до зажуреного Порожницького)*. Не журіться, кумцю! Хлоп хлопом, а ви як були паном, так і будете!

ПОРОЖНИЦЬКИЙ. То правда *(шкробаючись в гоюву)*, але що я завтра Абрамкови скажу, як прийде по гроші!?

ЗАВІСА СПАДАЄ.

Режисерські вказівки для аматорів.

Григорій (Григорієвич) Цеглинський, (ур. 1853 р., пом. 1912 р.), один з краших галицько-українських драматургів, написав ряд гарних комедій, з котрих деякі, не зважаючи на те, що з часом втратили багато зі своєї свіжості і актуальності, вдержуються ще й досі на аматорській сцені. Театральні Гуртки Читалень „Просвіти“, для котрих Гр. Цеглинський переважно писав свої твори, грають залюбки ще й сьогодні його „Соколиків“, „Ворожбаита“, „На добродійні цілі“ і т. и.

Весоловський пише про комедії Цеглинського: — „Вони лишаться цінним вкладом у наше письменство. Через цілі десятки років не сходили і не сходять вони з нашої сцени, а це ще більше свідчить про їх вдатність, чим премії, якими їх нагороджувано на конкурсах (*).“

Та все лихо в тому, що пєси Цеглинського — декотрі вже в другім і третім виданню — сьогодні вичерпані, випродані так, що трудно їх деколи навіть визичити. Щоби цьому лихові зарадити та дати нашим Театральним Гурткам змогу збільшити свій репертуар пєсою будь що будь гарсю і легкою, особливо для початкуючих аматорів, вибираємо отсе одну з його найлекших комедійок, а саме „Тато на заручинах“.

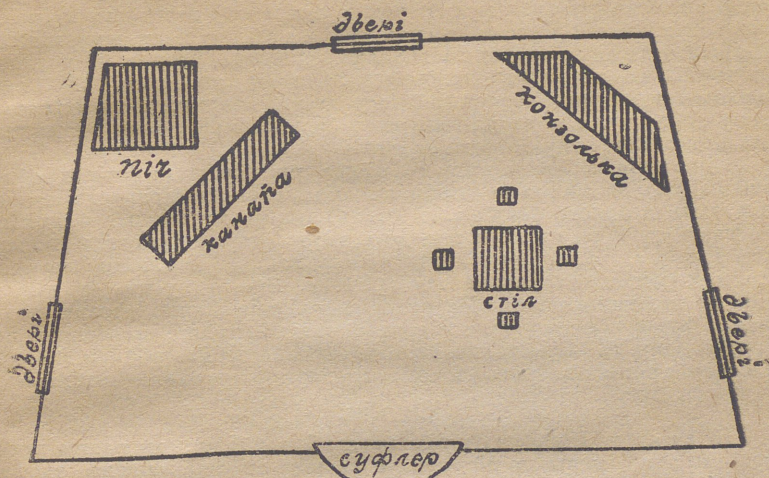
„Тато на заручинах“ має, як і всі інші комедії Цеглинського, характер насмішливо-повчаючий (сатиричний). Автор, висміваючи хиби і лихі привички одних, ставить за взір добрі і вироблені характери ввщих людей. „Тато на заручинах“ це влучна лекція для „доробкевичів“, що переходять з мішанських кругів в інтелігентські, та в своїй зарозумілості і гордості з того приводу доходять до смішности. Панство Порожницькі і їх заручинові гості думають, що вони як економи, стаєнні, лісничі і т. п. двірські слуги, щось ліпшого і вищого від першого ліпшого господаря, чи ремісника-мішанина. Вони, хоч задовжені в Жидів по вуха — пнуться в пани, погорджуючи кожухом і світою Простогубів, чесних, хоч просчих собі мішан ткачів.

Великопанська гордість Порожницьких не перешкоджує їм зовсім в тому, щоби втягнути грешовитих, багатих Простогубів в свою родину, бо не їм потрібне для заспокоєння нахабних вірителів, однак син Простогуба, Осип, зрозумів їх намір в саму перу. Він в обороні зневаженого батька і матері жертивує себе щастя та дає „панам“ добру науку в словах, звернених до доньки Порожницьких, а своєї нареченої: „Красні ваші очі, панно Вандзю, але ще краша тота сукмана, що мене вьдживила, виховала, на людей вивела. І сукмана має свій гонор, більший ще може як ваш купий фрак, що кожному готов служити, та хтєстивками завивати“...

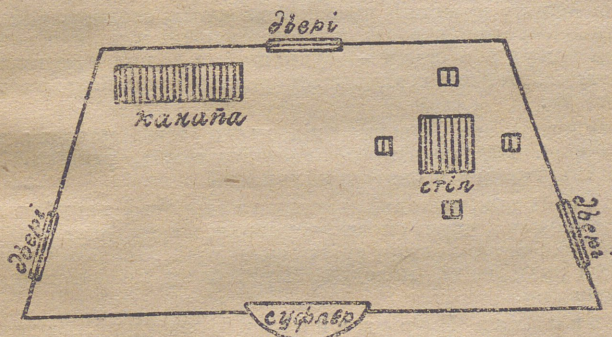
Слова Осипа — це заразем і гровідна думка цілої пєси, думка, що ніколи, а тим-більше в наших часах повесної гнилі, не втратить на своїй актуальности.

*) „Неділя“, 1912.

Плян сцени і обстановка.

Сцена більших розмірів.

Сцена менших розмірів.

Декорації.

Кімната в місті, якщо можливо — розмальована в узори (сальон, або біла, чиста хата). Троє дверей: головні, входіві по середині, бічні на право і ліво до дальших кімнат. Часом аматорський гурток не має трьох дверей в декораціях, тоді порадить собі в той спосіб, що дасть одні двері по середині, а по боках лишить між поодинокими частями стін вільні два проходи, та заслонить їх портіерами*).

*) Диви „Амат. Театр“ ч. 2. з 1925 р. Стор. 56 і 57.

В крайньому вигадку, якщо Театр. Гурток не має зовсім декорацій міської кімнати, загрози можна цю пєсу і при вільній околиці, влаштувати сцену як сад перед домом панства Порожницьких. Це буде означати, що заручини відбуваються в саді вечером, де розвісити можна кілька лямпїонів (колірових лямп як на фестині). Всі входи і виходи, що йдуть головними, середніми дверми, дати з третього плану зпоза куліс, а входи і виходи з бічних кімнат, дати з приставки і до приставки дому Порожницьких.

Якщо пєса йде в кімнаті, треба розвісити на стінах образи (ляндшафти), на дверях портїери, а вікно заслонити фіранкою. На сцені поставити з одного боку малий столик, на ньому цвїти в фляконїку, або вазонку. Біля столика три до чотири старих фотелики (можуть бути і крісла), при стїні з другого боку канапа. В глибині комода зі зеркалом (консолька), шафа або креденс. Все це мусить бути відповідне до величини сцени! На малій сцені вистарчить столик і кілька крісел. Якщо є під рукою витертий, старий килим, постелити його перед канапу, або під столик. Цїлість обстановки має робити вражіння недостачі гроша і доброго смаку господарів „доробкевичів-підпанків“.

Особи.

Максим Простогуб, багатий мішанин, чи радше передмішанин, ткач, років до 50, одначе на вид людина сильна, здорова, а з лиця, твердих рук і похилої постаті, пізнати в ньому людину тяжкої праці. У нього волося сиваве, коротко стрижене, короткий, стрїхою в долину пушений вус, борода чисто оголена. Очі ясні, ширі та розумні. Убраний в довгі штани, спущені в холяви чобіт, новий хлопський кожух або свиту — сукману, на голові баранкова шапка, в руці палиця. Максим ходить і говорить поволи, поважно і свідомий своєї гідности.

Олена, жінка Максима, від нього дещо молодша та живіша в рухах і мові. Натура в неї більше покірлива, рабська. Убрана як добра багата хазяйка в святочний, чистий одяг.

Осип, їх син, молодий, гарний та здоровий парубок, літ 20—25. Убраний з панська, чорні сподні, черевики, жакет (ластівка) або чорна маринарка (блужка), ковнїр, краватка, в руці капелюх і китичка цвїтів. Мова і рухи живі, молодечі. При кінці пєси говорить гордо, сміло і відважно.

Станіслав Порожницький, лісничий, людина в тому менше більше віці, що й Максим, тип одначе зовсім відмінний. Голова в нього майже лиса, а волося, яке ще тут і там лишилося, старанно причесане, майже приліплене до лисини. Лице худе, ніс червоний, очі хитрі, нещирі, вус до гори закручений. Убраний зовсім по міському. Мова у нього влєслива, рухи живі, в відношенню до Простогубів пересадно чемний.

Кордуля, його жінка, років 40, знищена, але старанно підмалювана та припудрована. Убрана пересадно, без смаку. Фризура натикана гребінцями, шпильками, руки і пальці повні перстенів і бранзолет. На шії імітація перел, або золотий ланцусок. Говорить і рухається пишно і гордо.

Ванда, їх донька, не молода вже, та не першої вроди панночка. Лице, як у матері, сильно розмальоване.

Маріян Пшепльонтальський, економ, чоловік років до 40. Товсте, грубе лице, грубий фіолетний ніс, вус до гори гостро поставлений. Грубий живіт і тонкі короткі ноги доповнюють решту комічної фігури. Убраний, як Порожницький, по міському. Через цілу ширину живота звисає грубий, золотий ланцух від годинника. Ходить поводи, говорить з трудом, голосно сопучи, як звичайно люде надто товсті.

Маріянна, його жінка, років до 40, суперничить в пересадности строю з Порожницькою.

Анджей Пшекренціцький, стаєнний, чоловік в тім віці, що Пшепльонтальський, тільки в противенстві до нього худий, високий. Лице оголене, без вусів, сильно знищене, поморщене. Говорить і рухається живо. Убір міський.

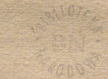
Анеля, його жінка, немолода вже, але з „претенсіями“ жінка. Убрана немодно, хоч вибагливо.

Матеуш Підпанковський, старший уже чоловік, але зі всіх найменший і найрухливіший. Незвичайно услужний, чемний, бігає і говорить майже без впину. Убраний як інші.

Закінчення.

Загально беручи — Максим, Олена і Осип це типи поважні, Порожницькі і їх гості — типи менше або більше комічні, дещо навіть карикатурні. Не вільно під ніякою умовиною осмішувати ролі Простогубів, бо тоді основна думка пєси згори провалена, запропашена. Вони мають своєю простотою та чесністю відбивати від загального тла псевдопанської гнилі та хитрости. В виведенню комічних типів не переборщувати та омнати все, що неприродне і неймовірне. Памятати все про те, що аматорська театральна сцена — це не цирк і не ярмарочна буда, а поважне, вародне мистецтво!

Петро Мурський.

Т
П

Вихо
га р

„

Є це
амат
торс
Для

К

Пр
Ам
П.
О.

М.
„П

Ре

ТОВАРИСТВО „ПРОСВІТА“ У ЛЬВОВІ РОЗПИСУЄ
ПЕРЕДПЛАТУ НА ФАХОВИЙ ОСВІТНИЙ ОРГАН

„Народня Просвіта“.

Виходить раз на місяць (з виїмком липня і серпня). Передплата вносить
на рік 4 (чотири) зол. До цього часопису буде виходити як додаток що
кварталу (раз на три місяці)

„Бібліотечний Порадник“.

Передплата річно за 4 випуски 2 зол. — Дальший додаток це

„Аматорський Театр“.

Є це поради для читальняних Виділів, провідників, режисерів та членів
аматорських гуртків. — Виходить що місяця. — Передплата на „Ама-
торський Театр“ 2 зол. — — Всі три часописи: оплата річна 8 зол. —
Для Америки два долари. — Для других країв рівновартість 2 доларів.

Передплату посилати чеком ч. 143.049 через П. К. О.
в Варшаві, або переказом на адресу: Товариство
„Просвіта“, Львів, Ринок ч. 10, П. пов., з допискою
на котрий часопис, або на всі разом. — Гроші з за-
кордону посилати в грошевих листах або в рекомен-
дованих листах.

КНИЖКИ

ДЛЯ РЕФЕРАТИВ НА ПРОСВІТНО-
ОРГАНІЗАЦІЙНІ ТЕМИ: =====

Прихильники Т-ва „Просвіта“	ст. 80	ціна 1.—	зол.
Американський Просвітянин	„ 80	„ 1.—	„
П. Баєрле: Освіта робітництва	„ 55	„ 0·80	„
О. Попович: Як учили а як учитиби грамоти	„ 20	„ 0·20	„
М. Галуцинський: Новими шляхами		0·20	„
„Просвіта“ в 1925 р. (Праця, її успіхи й невдачі)	„ 57	„ 0·80	„
Реферати на Свято Книжки (пи- сані на машині)		„ 0·50	„

ТОВАРИСТВО „ПРОСВІТА“, ЛЬВІВ, РИНОК Ч. 10.

Jan Lewoncki
2.12.1929 Warszawa

128

637

ВЖЕ ВИЙШОВ

КАЛЕНДАР Т-ВА „ПРОСВІТА”

НА 1927 РІК.

Сьогорічний календар буде служити важним підручником для освітніх працівників, а також віддасть велику прислугу в самоосвітніх змаганнях гуртків праці. — Найкраще покаже це зміст календаря:

Там находимо: Івана Калиновича: **Як працювати по читальнях „Просвіти”?** — Далі: **За працю для народу**, в якій подано заслуги всіх нових почесних членів нашого Товариства. Для самоосвітніх цілей призначені такі статті: Д-ра Л. Кордуба: **Територія і населення Радянської України**; д-ра Ів. Раковського: **Найновіші здобутки науки про природу**; д-ра Миколи Чайковського: **Декілька розділів із суспільної фізики**. — В інформаційній частині находимо: д-ра М. Стахурського: **Що знаємо сьогодні про сваженицю?**; д-ра К. Трильовського: **Дещо про селянські хати**; Ст. Барана: **Важніші постанови про військову службу і Услівне завішення судової кари**, а крім цього дуже багату й незвичайно цікаву всячину і провідник по Львові та краю.

Ціна календаря (стор. 216) виносить тільки 3 (три) зол.; з пересилкою 3.60 зол.; — за післяплатою 3.90 зол.

Замовляти:

Т-во „Просвіта” — Львів, Ринок ч. 10, II. п.

0